

Kitekint? - A játék új nyelve

2009 július 20. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Négy játékos elméj? médiaszakért? közös kötetet írt arról, hogy az internet elterjedésével egy új nyelv születik, amely a homo ludens, a játékos-játszó ember nyelve.

Azt mondják, hogy egy múlt században Amerikában megszületett illúzió rabjai vagyunk, amely szerint képesek

vagyunk világunkat kézben tartani, magunk irányítjuk életünket, munkánkat, családunkat és gyermekeinket, a bennünket körülvev? természeti környezetet és az egyre gyorsabban lefutó eseményeket. Amit nem sikerül irányítanunk - ilyen a hínár burjánzása a tóban, a halálos betegségek vagy a társadalmi zendülések -, az mint rossz üt vissza, de ezek kivételek, mert zömében kézben tartjuk világunkat és életünket.

Sok el?nye van ennek az illúziónak, például azt gondolhatjuk, hogy a kockázatok elkerülhet?k, és ha úgy fogjuk a gyepl?t, ahogy kell, akkor nem szabadulnak el a lovak. Minden simán megy egy ilyen jól vezetett világban, mert zavaró, ha eltörik valami, és senki sem akar másnak zavart okozni. A korábbi évezredekben a világ igazságtalan volt, de ma már egy irányított, tehát fair (fairy tale=tündérmese) és igazságos világban élünk. Ha valami igazságtalanság történik velünk, akkor a rendszer megbünteti azokat a gazfickókat, akikt?l sérelmeink származnak. Egyetlen apró áldozatot kell csak meghoznunk azért cserébe, mert ilyen biztonságos, kiszámítható, igazságos, sikeres és pompásan vezetett világban élünk: fel kell adnunk saját személyiségünket. Az egyéni hangot, amely szavakban, szemvillanásokban, mosolyban, nevetésben, szabadjára engedett indulatban és érzelemben jelenik meg. Csupán egyéni véleményünket kell megtartani magunknak munkahelyünkön és a buszon, családon és baráti társaságon belül, a közéletben és az orvosi várószobában: nem szabad megzavarni a jól vezetett rendszer halk zümmögését.

Ez a csendes megállapodás, amit a modern ember kötött a modern világgal, s mögötte azzal a társadalmi rendszerrel, amiben él, ma szertefoszlóban van, mert egyre többször kell rádöbbennünk arra, hogy világunk egyáltalában nem biztonságos, nem kiszámítható, a legkevésbé sem igazságos, tehát nem vezethetik olyan jól és hatékonyan, ahogy azt a csendes megállapodásban ígérték.

A modern ember fellázad, és kezdi felmondani a csendes megállapodás általa vállalt és betartott pontját: kezdi hallatni véleményét, egyéni hangját. Korábban a telefon, a televízió és a rádió már résnyire nyitották az ablakot a modern ember egyéni hangja el?tt, de most az internet és az SMS kitárja az ajtót, és százmilliók egyéni hangja ömlik be a gazdasági, politikai és társadalmi intézmények korábban zárt irodáiba. Látjuk a tévé képerny?jén, ahogy egy politikus beszél, de a kép alatt futnak azok az egyéni vélemények, amelyek azonnal cáfolják vagy er?sítik, zárójelbe teszik vagy árnyalják a kimondott hivatalos szót. Cégekr?l és termékekr?l, pártokról és politikusokról, eseményekr?l és programokról alakulhat ki pillanatok alatt olyan er?s közvélemény, amely mögött az internet és az SMS új csatornáin százezrek és milliók sorakoznak fel. A hazugság gyorsan leleplez?dhet, mert valaki mindig tudja az igazságot, és olyan is akad, aki a névtelen nyilvánosság el?tt el meri azt mondani. A középszer?, alkalmatlan és unalmas is azonnal leleplez?dik, mert az interneten és SMS-üzenetek révén kemény és kritikus vélemények érkeznek azonnal és tömegével, amelyek leleplezik a gyengét és a hamisat. A korábban elnyomott egyéni hang lázadása egy új nyelvet alkot ma magyarban, angolban, franciában és németben egyaránt: a vélemények egyenesek és sarkosak, nem kímélnek senkit és semmit. Rövid és gyors ez a nyelv, nem tisztel semmilyen szabályt, ezért hatékony, nem hétszer mér és egyszer vág, hanem egyszer, ha mérlegel, de hétszer odavág. Ám játék is az új nyelv, mert játékból születik, az internet új játékainak gyermeke. Ahogy az SMS a finn iskolások kezd?d? szerelmi játékainak nyelveként született meg, úgy a keményebb új közéleti nyelv is játékból születik: most az egér játszadozik a macskával, nem fordítva, ahogy az lenni szokott. A családok, cégek, pártok és a többi szervezet számára dönt?vé válik, hogy képes-e beszélni ezen az új nyelven. Ha nem, akkor lehet a leghatalmasabb és leggazdagabb, a játék és a humor, a kíméletlen gúny és a nyers igazság gyorsan fordít a szerepeken: harcias kandúrból reszket? egérré változhat át az, akit már nem véd a korábbi zárt ablak és ajtó, nem véd a korábbi csendes megállapodás.

A szerz?k 95 pontban (!) foglalják össze azokat a tanácsokat, melyeket érdemes megfogadnia annak, aki szeretné elkerülni a nagy bukást, mert bizony aki téveszt a nyelvben, az bukik az életben. Így válik a nyelv, a magyar nyelv is újból a leger?sebb fegyverré politikában és társadalomban egyaránt. Nézzünk talán csak egy tanácsot a 95 közül (ez a 22-es, mint a csapda): "A humor nem azonos azzal, hogy viccel?dünk, gúnyolódunk. A szellemesség mögött szellemre van szükség, igazi nagy értékekre, de egy kevés alázatra is, továbbá egyenes és ?szinte beszédre, valamint egy valóban eredeti véleményre." Az egyéni hanghoz karakter kell, azt nem lehet ellesni vagy mímelni, de mi kell az emberi hanghoz? Szerz?ink szerint az, hogy valaki, esetleg egy kormány vagy egy párt, köt?djön ahhoz a közösséghez, nemzethez, amelyhez beszél. Csak az képes az új nyelv emberi hangján beszélni, aki nem pusztán magához húz, hanem els?ként közösségéhez. A többiek hangja megbicsaklik, átüt a hamisság, és kikacagja ?ket az újból játékos közönség.

(Rick Levine, Christopher Locke, Doc Searls, David Weinberger: The Cluetrain Manifesto, Perseus Publishing, Cambridge, Massachusetts, 2000)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló